

WDR a také pro studijní účely. Organizátoři rovněž plánují vydání sborníku z této konference.

Vojtěch Šimíček

Asocialita a antisocialita mladých lidí

Ve dnech 5. – 7. dubna 2000 se konal každoroční seminář sekce sociální patologie Masarykovy české sociologické společnosti. Ústředním tématem letošního semináře, pořádaného v Zátoni u Českého Krumlova, byla „Asocialita a antisocialita mladých lidí“. Odborná diskuse sociologů, kriminologů, psychologů, právníků a odborníků z praxe byla orientována jak na organické rozpracovávání teoretických otázek asociality a antisociality, tak na shrnutí zkušeností z praktického působení nástrojů a institucí boje s protispolečenskými jevy.

První jednací den zahájil svým příspěvkem J. Buriánek. V návaznosti na děletrvajícím výzkumný projekt se věnoval otázkám kriminogenních postojů a relativní sociální deprivace. Hovořil především o negativních momentech vztahů na pracovišti, o šikaně, úplatcích a pomluvách a o celospolečenských souvislostech těchto nepříznivých jevů.

S tématem „Kriminogenní faktory v životě společnosti“ vystoupil M. Cejp, jehož předmětem zájmu jsou dlouhodobě otázky organizovaného zločinu. Tentokrát svou pozornost obrátil k nejnižším úrovním organizovaného zločinu, sycených účastí mladých lidí.

Následovalo vystoupení M. Kincla k tématu „Asocialita jako způsob života“. Bylo věnováno subjektivním i objektivním faktorům rozvoje české kultury v porevoluční realitě. Především divadlo referující představil jako prostředek psychické sublimace, nedocenený při práci s mladými lidmi.

Jako první z pedagogů Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně vystoupili M. Večeřa a K. Kuhnová. M. Večeřa provedl nejprve historický a teoretický exkurz do termi-

nologie asociálního a antisociálního chování v sociologii. Následně uvedl do souvislosti právně axiologické a postmoderní pohledy na otázky nalézání pravdy a na asociální a antisociální projevy chování. K. Kuhnová se zabývala zvláštnostmi formování individuálních postojů k právu v tzv. spaciálním období (to je asi mezi 16 a 22 rokem) života člověka.

M. Urbanová vystoupila s referátem „Sociální anomie jako důsledek asociálního a antisociálního chování“. Nejprve pohovořila o historii termínu anomie v sociologických teoriích, dále upozornila na problém narůstající nevířivosti k potřebám druhých a na obecný nezájem o prosociální chování.

P. Hungr se ve svém vstupu nazvaném „Poznámky k podnikatelským aktivitám mladých lidí“ zabýval legálním, pololegálním a nelegálním podnikáním mladých podnikatelů. Toto vystoupení, obsahující bohatý řetězec tezí k této naléhavé tématice, poskytl mnoho podnětů k výstavbě syntetického obrazu dnešní podnikatelské etiky.

J. Drlík pohovořil k trampingu a jeho charakteristikám na počátku 21. století. Jak uvedl, přes jistý posun trampingu k „póze“ je trampingu i dnes protikonzumním postojem řady lidí (např. nezaměstnaných).

Středeční večerní program semináře byl věnován příspěvkům odborníků z praxe. R. Macháčková seznámila přítomné se zásadními momenty projektů v SRN, orientovaných na pomoc obětem domácího násilí a proti obchodu se ženami. Konkrétně hovořila o situaci v Berlíně, kde tato opatření pomohou ročně asi tisícovce klientek.

Násilím vůči ženám se zabývala i Z. Bednářová, která pohovořila o občanském sdružení AKORUS (psychosociální centrum pro ženy), založeném v roce 1998 v Praze 9. Za příznivé zkušenosti z jeho dosavadního působení označila realizaci opatření jako jsou možnost anonymního bydlení pro týrané ženy, možnost jejich rekvalifikace a další.

S. Jabůrek příspěvkem „Čo bolo, to bolo“ poukázal na trendy posledního decennia ne-

govat příznivý dosažený stav v sociálně-preventivním přístupu k mladým lidem (např. rušení některých LŠU, klubů mládeže atd.).

H. Malinová zpravila přítomné o své šesti-týdenní pracovní cestě do Zimbabwe. Tato africká země se potýká s velmi palčivým problémem pandemie pohlavně přenosných chorob a hladu, čemuž napomáhají i některé kulturně-prejudiciální faktory.

Čtvrteční program semináře zahájil P. Sak. Vyzdvihl nutnost protektivních aktivit státu, zaměřených na děti (např. proti reklamě s nevhodným obsahem). Uzavřel jej nepřilíh optimistickým konstatováním o směřování společnosti k antisocialitě. Na jeho vystoupení navázal J. Semrád. Věnoval se tematice pedagogických aktivit v liberální společnosti a postmoderním názorům na pedagogický proces. Kritizoval silící trendy redukce rodinného prostředí na pouhé „místo péče“ všeobecně směřování k tzv. „deficitnímu stylu“ výchovy.

Příspěvek J. Neumanna k tématu „Kriminologický rámec výzkumu“ obsahoval exkurz do forenzně-psychologických a forenzně-psychiatrických přístupů k osobnosti pachatele (od biologických teorií po multifaktorové koncepce). Na „kriminogramu“ podal výklad tzv. nebezpečného stavu v životě mladého člověka, který spatřuje v rizikové konstelaci ohrožujících faktorů.

M. Žárský pohovořil o podílu dětí a mladistvých na kriminalitě u nás po roce 1989 až po dnešek. V současné době činí tento podíl asi 7% dětí a 7,15% mladistvých na celkovém počtu stíhaných. Okrese, nejvíce zatíženým kriminalitou dětí a mladistvých, je ostravský region.

S. Diblíková nastínila síť programu ochranné výchovy v České republice a její institucionální základ v nové legislativní úpravě (zákon o sociálněprávní ochraně dětí).

J. Holas (Institut pro kriminologii a sociální prevenci) přednesl závěry dlouhodobého výzkumného projektu z let 1998 a 1999, který se týká problémových dětí. Výzkum, na kte-

rém kromě referujícího pracovníka K. Večeřka a M. Štěchová, probíhal v extenzivní a intenzivní fázi. V první (plošné) fázi výzkumu bylo zkoumáno 464 problémových klientů od 7 do 15 let. Zkoumání se soustředila nejen na jejich konkrétní sociálně patologické projevy, ale i na jejich psychologické charakteristiky a oblast jejich rodin. Výrazně se u problémových dětí projevovaly faktory psychických poruch (až 20% dětí mělo zjevné psychiatrické obtíže) a výrazně často byli vychovávaní jedním rodičem (např. ve školním věku žilo v úplně rodině již jen 32% dětí).

Shrnutím výsledků druhé fáze uvedeného výzkumu navázala M. Štěchová. Výsledky byly sestaveny do deseti tříd, zobecňujících jednotlivé kategorie problémových klientů skrze výrazné a typické zástupce.

Páteční program semináře byl zahájen vystoupením M. Řezníčkové. Týkal se zkušeností pomocného centra pro mládež ohroženou drogami v Praze 13, které se jen za první tři měsíce letošního roku setkalo s 60 novými případy užívání drog. Provedla netradiční kritiku obecných doporučení přístupu k mladým lidem s drogovým problémem a uvedla své zkušenosti s klienty, motivovanými k životu bez návykových látek.

V. Majerová (Česká zemědělská univerzita v Praze) prezentovala šetření názorů a postojů studentů ČZU na recentní asociální jevy. Studenti seřazovali dle subjektivní přijatelnosti např. 35 způsobů chování nebo různé profesní a etnické skupiny.

J. Zapletal se zabýval reakcemi na pocíťované riziko viktimizace a emocionálními reakcemi občanů při vnímání tohoto rizika. Uvedl tři základní teoretické modely strachu ze zločinu: model viktimizační, model morální paniky a model kvality života. Jako zajímavý v této souvislosti označil tzv. model „New York“ s pozitivním působením úklidu městských prostor.

A. Svoboda s příspěvkem „Občanský étos a jeho sdílitelnost“ uzavřel pracovní program posledního seminárního dne. Označil pro-

středky předávání hodnotových vzorů, příznivých jak pro předávání poselství dobra a soudržnost lidského společenství, tak i pro sebe-nalezení každého člověka.

Nezbývá než konstatovat, že i letošní setkání sekce sociální patologie Masarykovy české sociologické společnosti pod předsed-

nictvím K. Večerky patřilo k výjimečně bohatým vědeckým zkušenostem. Přispěl k tomu nejen jeho interdisciplinární charakter, ale i program, sestavený jak ze zobecňujících příspěvků, tak i z příspěvků praktické povahy.

Karin Kulmová